

Vyšetřovací metody – I.

Základy klinického vyšetření pohybového systému

Aspekce – vyšetření pohledem, umožní během krátké doby nashromáždit velmi užitečné poznatky o stavu pacienta a pomáhá při utváření komplexního obrazu o jeho osobě i nemoci.

Vyšetření pohledem začíná již v čekárně, protože si můžeme všimnout přirozeného a nekorigovaného pohybového chování pacienta. Získáváme tak cenné informace o držení těla, chůzi, antalgickém chování atd. Při popisování subjektivní obtíží a provádění jednotlivých úkonů sledujeme výraz pacientovy tváře, pohyby očí, rozdíl mezi přirozeným chováním, kdy pacient není vyšetřován, a jak se chová během vyšetřování.

Palpace – palpací vzniká zpětná vazba mezi terapeutem a pacientem, která je nereprodukovatelná, každý terapeut palpuje jinak a každý pacient reaguje jinak. Palpační vyšetření má velký význam v klinickém vyšetření, bohužel je čím dál více podceňováno pro svou subjektivní výpovědní hodnotu.

Auskultace – vyšetření poslechem, využití u vyšetření kloubů (krepitace, drásoty a lupavé zvuky), při mobilizacích (fenomén lupnutí při uvolnění blokády), peristaltické ozvy (svědčí o motilitě určitého úseku dutých orgánů břišních), vyšetření respiračního systému (při respirační fyzioterapii – kašel, sípavé zvuky, bublavé zvuky informují o lokalizaci a množství hlenu v dýchacích cestách).

Perkuse – vyšetření poklepem, např. poklep trnových výběžků obratlů.

Provedení pečlivého klinického vyšetření pacienta je nezbytné pro určení rehabilitačních diagnóz a volbu následné terapie.

Před popisem vyšetřovacích postupů pohybového systému je nutné znát základní anatomické termíny a názvy.

Anatomické rozdělení rovin:

Mediánní rovina – rovina procházející středem těla a dělicí ho na dvě zrcadlové poloviny – levou a pravou.

Sagitální roviny – roviny jdoucí svisle odpředu dozadu souběžně s rovinou mediánní (ta je vlastně zvláštním případem sagitální roviny), jsou kolmé na transversální a frontální roviny, dělí tělo na dvě (nestejné) části – levou a pravou.

Transversální roviny (příp. **horizontální**) – jdou napříč tělem (trupem), jsou kolmé na roviny frontální a sagitální, tj. jsou horizontálními rovinami, dělí tělo na horní a dolní část; u končetin se tentýž termín používá pro roviny kolmé na longitudinální roviny.

Frontální roviny – svislé roviny rovnoběžné s čelem a kolmé na sagitální i transversální roviny, dělí tělo na přední a zadní část.

Roviny longitudinální – podélné roviny končetiny, ve vzpřímeném stoji odpovídají rovinám sagitálním.

Anatomické rozdělení směru a polohy na trupu a končetinách:

superior – horní

inferior – dolní

cranialis – směrem k hlavě

anterior – přední

ventralis – směrem k břichu

internus – vnitřní

profundus – hluboký

medialis – směr ke střední rovině

dexter – pravý

proximalis – bližší k trupu (u končetin)

ulnaris – vnitřní (na předloktí a ruce)

palmaris (volaris) – dlaňový (na ruce)

plantaris – chodidlový (na noze)

caudalis – směrem k dolní části trupu („ocas“)

posterior – zadní

dorsalis – směrem k zádům

externus – vnější, zevní

superficialis - povrchový

lateralis – směr od střední roviny

sinister - levý

distalis – vzdálenější od trupu (u končetin)

radialis – vnější (na předloktí a ruce)

dorsalis – hřbetní (u ruky i nohy)

dorsalis – hřbetní (viz výše)

Směry a pohyby na trupu a končetinách – základní pojmy:

flexe – ohnutí

extenze – natažení, narovnáání

abdukce – odtažení (směrem od trupu)

addukce – přitažení (směrem k trupu)

rotace – rotační pohyby

radiální dukce – ohnutí ruky na stranu palce

ulnární dukce – ohnutí ruky na stranu malíku

supinace – rotace předloktí, kterou se u končetiny visící podél těla otočí dlaň dopředu, tzn. malíkem k tělu

pronace – rotace předloktí, u končetiny visící podél těla se otočí hřbet ruky dopředu a dlaň dozadu, tzn. palcem k tělu

deprese – stlačení, snížení.

elevace – vyzdvižení, pohyb nahoru

protrakce – pohyb dopředu (u ramenního kloubu)

opozice - opozice palce proti ostatním prstům a dlani

laterální flexe (lateroflexe) – ohnutí do strany (úklon trupu a hlavy)

dorzální flexe (retroflexe) – ohnutí dozadu (u trupu a hlavy záklon), odpovídá extenzi

ventrální flexe (anteflexe) – ohnutí dopředu (u trupu a hlavy předklon), odpovídá flexi

plantární flexe – odpovídá flexi

palmární flexe – odpovídá flexi

dorzální flexe – odpovídá extenzi

valgozita kloubu - vbočenost kloubů, zejména kolen a kyčlí (genua valga – kolena vbočená do „X“)

varozita kloubu - vybočenost kloubů, zejm. kolen a kyčlí (genua vara – kolena vybočená do „O“)

